

Το Επιχειρείν Σήμερα

η γνώση των οικονομολόγων
της Εθνικής Τράπεζας στα χέρια σου

Τι σημαίνουν οι δράσεις ESG για τις ΜμΕ;

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

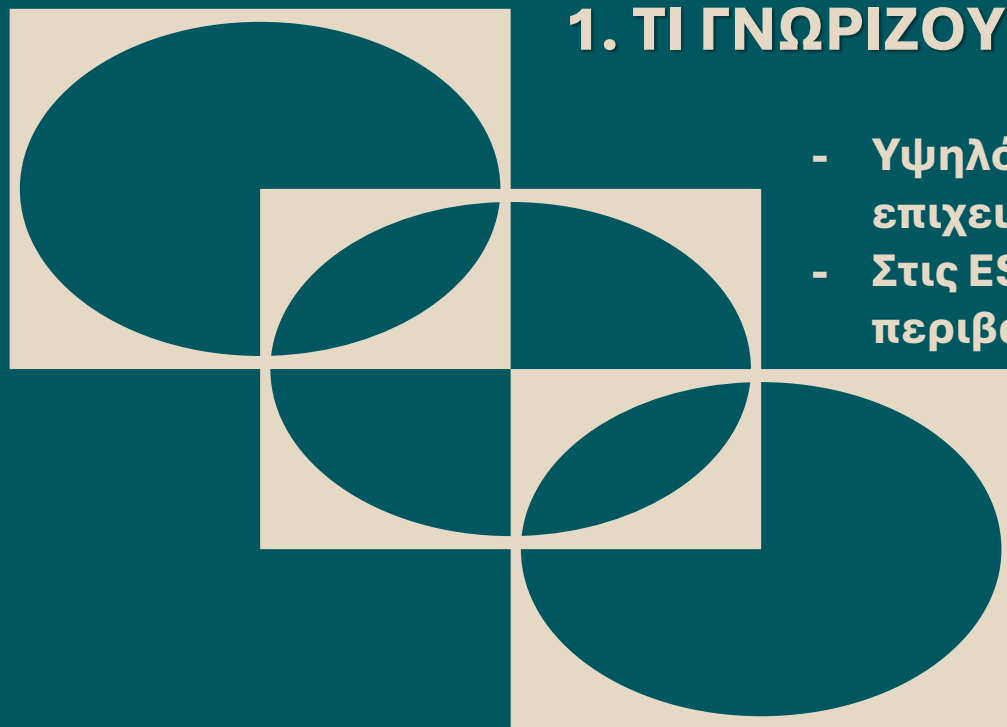
Σχετικά χαμηλή η διείσδυση του ESG στις ΜμΕ, αλλά σημαντικά τα οφέλη για όσες τολμούν

Στον τομέα του ESG, σημαντικό «κενό» εντοπίζεται ανάμεσα στο υψηλό ενδιαφέρον των ΜμΕ και στη χαμηλή υιοθέτηση δράσεων καθώς μόλις 12% των επιχειρήσεων δηλώνουν ενεργές σε δράσεις ESG. Οι επιχειρήσεις που τολμούν να κάνουν το βήμα αναγνωρίζουν σημαντικά οφέλη – κυρίως πολύ μικρές επιχειρήσεις που μέσω του ESG επιτυγχάνουν εξοικονόμηση κόστους αλλά και μεγέθυνση.

Το περιβάλλον είναι ευνοϊκό για τις ελληνικές ΜμΕ να υιοθετήσουν με στρατηγικό τρόπο ESG πρακτικές και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους, λαμβάνοντας υπόψη i) το υψηλό ενδιαφέρον τους, ii) τις διαπιστωμένες θετικές επιδράσεις του ESG στα λειτουργικά μεγέθη των επιχειρήσεων και iii) τις ευνοϊκές μεταρρυθμίσεις της ΕΕ στο ESG πλαίσιο

1. ΤΙ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΟΙ ΜμΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ESG

- Υψηλό ενδιαφέρον αλλά λίγες δράσεις ESG από επιχειρήσεις
- Στις ESG δράσεις των ΜμΕ κυριαρχεί ο άξονας περιβάλλοντος (Ε)

2. ΘΕΤΙΚΕΣ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ESG

Υψηλό ενδιαφέρον αλλά λίγες δράσεις ESG από επιχειρήσεις

Καθώς η Ευρώπη, μέσω πρόσφατων μεταρρυθμίσεων απλοποιεί το πλαίσιο των ESG προτύπων της (δείτε επόμενη ενότητα), η αξιολόγηση της σχέσης του ελληνικού επιχειρείν με τις ESG αρχές αποκτά κομβική σημασία. Για το σκοπό αυτό η Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας, αξιοποίησε έρευνα πεδίου σε 600 ΜμΕ, για να χαρτογραφήσει την τρέχουσα εφαρμογή ESG πολιτικών στην Ελλάδα και διερευνά πώς οι θεσμικές αλλαγές θα επηρεάσουν τον βαθμό και τη φύση υιοθέτησής τους.

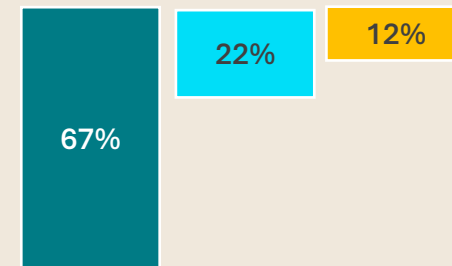
Ξεκινώντας από το επίπεδο γνώσης, αναδεικνύεται ότι ενώ υψηλό ποσοστό των ελληνικών ΜμΕ (της τάξης του 67%) δηλώνει ενεργό ενδιαφέρον για ESG δράσεις, ένα μικρό υποσύνολο έχει ουσιαστική γνώση για αυτές (22% των ΜμΕ), ενώ ένα ακόμα μικρότερο ποσοστό έχει προχωρήσει σε ESG δράσεις (12% των ΜμΕ και μόλις 4% των πολύ μικρών επιχειρήσεων*).

Συνεπώς, σημαντικά είναι τα περιθώρια περαιτέρω διείσδυσης του ESG στις ελληνικές επιχειρήσεις, με κομβικό τον ρόλο της ενημέρωσης. Η ανάγκη κάλυψης του κενού ενημέρωσης επιβεβαιώνεται και από το εύρημα ότι το 1/3 των επιχειρήσεων χωρίς ESG δράσεις δηλώνει ως κυρίαρχη αιτία την έλλειψη σχετικών γνώσεων.

ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜμΕ ΜΕ ESG ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

(% ΜμΕ)

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΝΩΣΗ ΔΡΑΣΗ

Στην πράξη: Πώς μπορώ να ενημερωθώ για το ESG;

Βάσει της έρευνας της ΕΤΕ, η πλειοψηφία των ΜμΕ (67% του τομέα) λαμβάνει ενημέρωση για θέματα ESG από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σημαντική ωστόσο είναι και η συμβολή συνεργατών (άλλες επιχειρήσεις, τράπεζες) για 28% των ΜμΕ, δείχνοντας ότι οι πρακτικές ESG διαχέονται σταδιακά στο επιχειρηματικό κύκλωμα. Τέλος 5% των ΜμΕ επιδιώκει ουσιαστική κατάρτιση μέσω ειδικών σεμιναρίων.

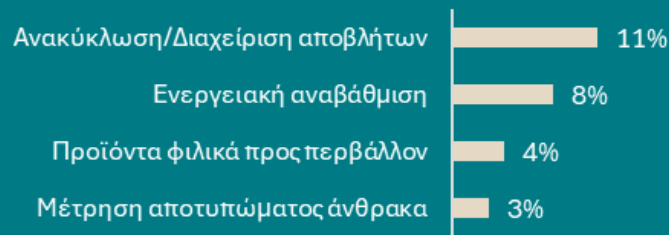
ΣΤΙΣ ESG ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜμΕ ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ Ο ΑΞΟΝΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (Ε)

Σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις με ESG δράσεις έχουν κάποιας μορφής πράσινη πρωτοβουλία (άξονας Ε). Ακολουθούν δράσεις στον κοινωνικό άξονα (άξονας S) για 7% των επιχειρήσεων, ενώ μόλις 3% των επιχειρήσεων έχει δράσεις στον άξονα διακυβέρνησης (G)

Ε – Περιβάλλον (Environmental):

Αφορά επιδόσεις και πρακτικές της εταιρείας σε θέματα όπως μείωση ρύπων, διαχείριση αποβλήτων, εξοικονόμηση ενέργειας και προστασία φυσικών πόρων.

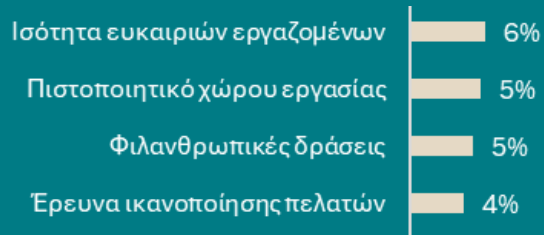
% τομέα ΜμΕ

S – Κοινωνία (Social):

Επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο η εταιρεία αντιμετωπίζει το ανθρώπινο κεφάλαιο (εργασιακά δικαιώματα, υγεία και ασφάλεια) και την κοινωνία (σχέση με κοινότητα, προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων).

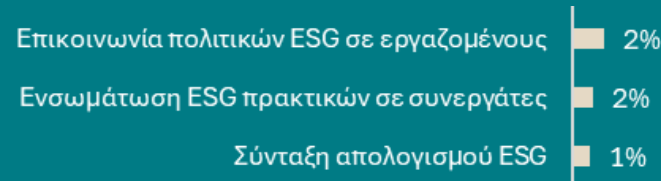
% τομέα ΜμΕ

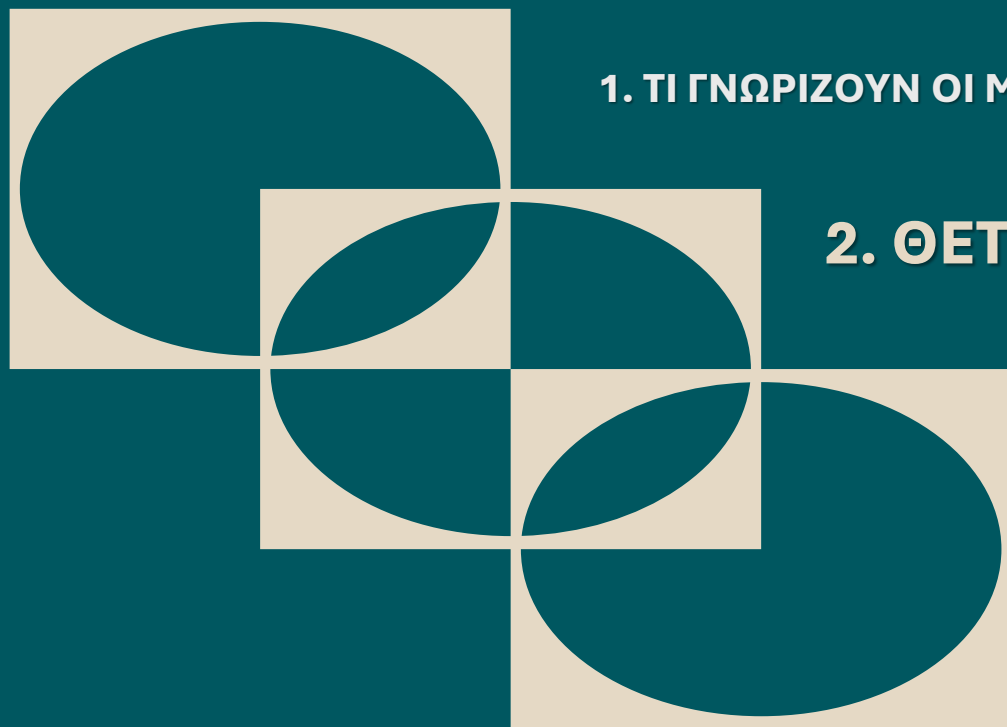

G – Διακυβέρνηση (Governance):

Αφορά τη δομή και τις διαδικασίες διοίκησης, πολιτικές κατά της διαφθοράς, διασφάλιση λογοδοσίας και σύνταξη τυπικών αναφορών^[1].

% τομέα ΜμΕ

1. ΤΙ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΟΙ ΜμΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ESG

2. ΘΕΤΙΚΕΣ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ESG

- Η ικανοποίηση από τις δράσεις δίνει κίνητρο περαιτέρω χρήσης
- Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα το ESG για μικρότερες επιχειρήσεις
- Ο ρόλος των μεταρρυθμίσεων στην ΕΕ

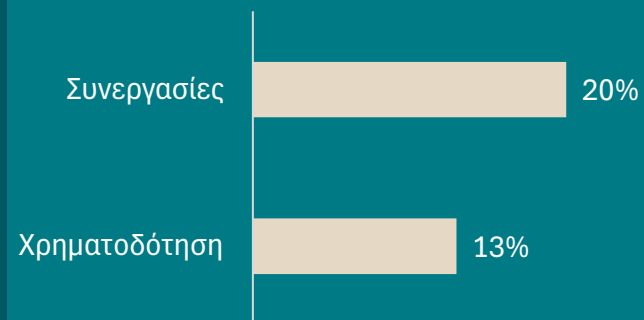
ΘΕΤΙΚΕΣ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ESG

Ουσιαστικά οφέλη αναγνωρίζει ήδη το 1/3 των επιχειρήσεων με ESG στρατηγικές, ενώ και τα λοιπά 2/3 δηλώνουν υψηλή ικανοποίηση - δίνοντας κίνητρο περαιτέρω ενεργειών

% τομέα ΜμΕ με δράσεις ESG

% τομέα ΜμΕ με δράσεις ESG

Η ικανοποίηση από τις δράσεις δίνει κίνητρο περαιτέρω χρήσης

Παρά την περιορισμένη υιοθέτηση, ένα εξαιρετικά σημαντικό εύρημα προέκυψε από την ανάλυσή μας: Παρά την πολυπλοκότητα και τη δυσκολία παρακολούθησης ορισμένων δράσεων ESG, το 29% των ΜμΕ με σχετικές δράσεις έχει καταφέρει να ποσοτικοποιήσει τα οφέλη των δράσεων αυτών στα μεγέθη της επιχείρησης (πωλήσεις, κερδοφορία, διευκόλυνση συνεργασιών και χρηματοδότησης).

Οι θετικές αυτές επιδράσεις, των ESG δράσεων αναμένεται να κινητοποιήσουν την περαιτέρω διάχυση των προτύπων αυτών. Ειδικότερα:

- ✓ ενώ έως τώρα οι ΜμΕ εφάρμοζαν δράσεις ESG κυρίως λόγω περιβαλλοντικής ή/και κοινωνικής ευαισθησίας (36% του τομέα),
- ✓ μελλοντικά επικρατούν ως δυνητικά κίνητρα τα λειτουργικά οφέλη, καθώς το 45% των επιχειρήσεων χωρίς ESG υποκινείται από μείωση κόστους ενώ το 24% για λόγους ζήτησης.

Σημειώνεται ότι μόλις 5-7% του τομέα δηλώνει ότι θα κινητοποιούνταν σε σχετικές δράσεις μόνο σε περίπτωση που ήταν υποχρεωτικό – συνεπώς η σχετική χαλάρωση στο ρυθμιστικό περιβάλλον της ΕΕ δεν αναμένεται να έχει ανασταλτικό χαρακτήρα στην άνω προοπτική.

ΚΙΝΗΤΡΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ESG

(% ΜμΕ)

Στην πράξη: Πώς οι δράσεις ESG ενισχύουν το brand;

- ✓ Προβολή συγκεκριμένων δράσεων σε social media και εταιρικό site (μείωση πλαστικού, ανακύκλωση), ώστε οι πελάτες να γνωρίζουν τι κάνετε και να το συνδέουν με το όνομά σας.
- ✓ Συμμετοχή σε τοπικές δράσεις (συλλογή απορριμμάτων, δένδροφύτευση) με στολή/λογότυπο της εταιρείας, ώστε η κοινότητα να δει ότι εμπνέετε εμπιστοσύνη και ευαισθησία.
- ✓ Επικοινωνία αποτελεσμάτων (π.χ. «μειώσαμε 20% τη χρήση ενέργειας», «χρησιμοποιούμε 100% οικολογικές σακούλες») σε ενημερωτικά newsletter σε πελάτες, για να δημιουργήσετε εικόνα διαφάνειας και ειλικρίνειας.

Πηγή: Έρευνα ΕΤΕ σε ΜμΕ

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα το ESG για μικρότερες επιχειρήσεις

Πέρα από τα εν πολλοίς αναμενόμενα οφέλη σε όρους ευκολότερης πρόσβασης σε συνεργασίες και χρηματοδότηση, το αποτέλεσμα με το μεγαλύτερο ενδιαφέρον είναι η, ήδη μετρήσιμη, θετική επίδραση στην κερδοφορία που εντοπίζουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις.

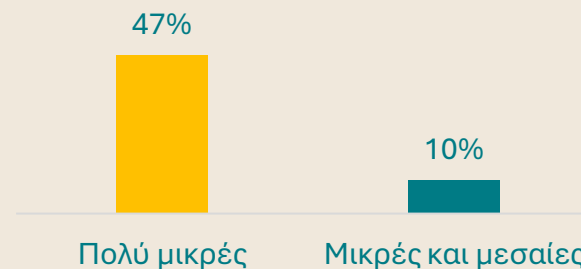
Εντονότερα οφέλη στην κερδοφορία εντοπίζουν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις με ESG πρακτικές (καλύπτοντας σχεδόν το ½ αυτών). Η αναγνώριση από τις ΜμΕ των ESG αρχών ως πηγή εσόδων και κερδοφορίας επιβεβαιώνει ότι οι σχετικές δράσεις αγγίζουν διαρθρωτικά ζητήματα που απορρέουν από το μικρό τους μέγεθος:

- ✓ Οι περιβαλλοντικές δράσεις συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με μείωση κόστους (π.χ. εξοικονόμηση ενέργειας)
- ✓ Οι κοινωνικές δράσεις μπορούν να προσελκύσουν πελάτες αλλά και ικανό προσωπικό, οδηγώντας σε μεγέθυνση επιχειρήσεων
- ✓ Οι δράσεις διακυβέρνησης αναβαθμίζουν τη στρατηγική ωριμότητα και την επιχειρηματική κουλτούρα.

Εύλογα, μία ολιστική ESG στρατηγική δρα πολλαπλασιαστικά, μεγιστοποιώντας τα λειτουργικά οφέλη.

ΟΦΕΛΗ ESG ΣΤΗ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ

(% ΜμΕ με ESG)

* Για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζουμε ως ΜμΕ τις επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως €10 εκατ., διακρίνοντας επιμέρους τάξεις μεγέθους: Πολύ μικρές (έως €0,5 εκατ.), Μικρές (€0,5-2,5 εκατ.), Μεσαίες (€2,5-10 εκατ.)

Στην πράξη: Γιατί είναι σημαντικές οι δράσεις διακυβέρνησης (G);

Με την παρακολούθηση και καταγραφή ενεργειών ESG και των αποτελεσμάτων τους (περιλαμβάνονται στον άξονα διακυβέρνησης) γίνονται αντιληπτά τα οφέλη τους ή αντίστοιχα η ανάγκη για διορθωτικές κινήσεις. Εκτός του ότι τέτοιες πρακτικές αναβαθμίζουν την επιχειρηματική κουλτούρα, επιτρέπουν στην επιχείρηση να αποδείξει τις ενέργειές της και συνεπώς να προβεί σε στρατηγικές συνεργασίες και να αξιοποιήσει χρηματοδοτικά προγράμματα.

Πηγή: Έρευνα ETE σε ΜμΕ

Ο ρόλος των μεταρρυθμίσεων στην ΕΕ

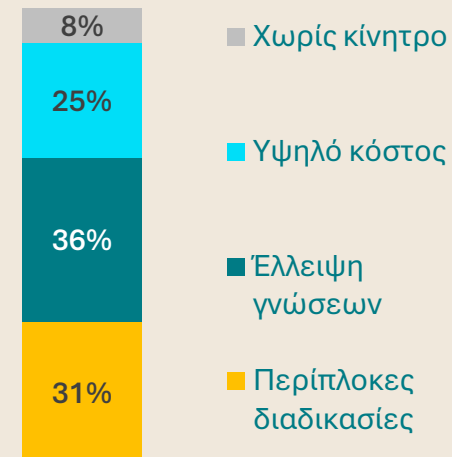
Με εργαλείο την «Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας» και με το βλέμμα στον περιορισμό του κενού παραγωγικότητας με τις ΗΠΑ, η ΕΕ επιδιώκει να περιοριστεί το κόστος και να αναδειχθούν τα λειτουργικά πλεονεκτήματα των ESG πρωτοβουλιών – που παραμένουν ψηλά στην ατζέντα. Οι προωθούμενες ρυθμίσεις της ΕΕ έχουν σκοπό να διευκολύνουν την πρόσβαση των ΜμΕ σε δράσεις ESG, αμβλύνοντας σημαντικά εμπόδια του ρυθμιστικού πλαισίου, καθώς:

- ✓ Ο τομέας ESG περιλαμβάνεται στο πρώτο πακέτο μέτρων μείωσης του γραφειοκρατικού βάρους για τις ΜμΕ (που συνδυαστικά με σχετική ελάφρυνση διαδικασιών για τραπεζικά ιδρύματα θα διευκολύνει τη χρηματοδότηση δράσεων ESG)
- ✓ Μειώνονται οι υποχρεώσεις περίπλοκων αναφορών για την ένταξη των ΜμΕ σε αλυσίδες αξίας μεγαλύτερων επιχειρήσεων, διευκολύνοντας τις σχετικές συνεργασίες (ειδικά με μεγάλες επιχειρήσεις).

Οι άνω αλλαγές εκτιμάται ότι θα κινητοποιήσουν σημαντικό κομμάτι του ελληνικού επιχειρείν, καθώς οι περίπλοκες διαδικασίες (και το συνεπακόλουθο υψηλό κόστος) αναγνωρίζεται από την πλειοψηφία των ΜμΕ ως το κύριο εμπόδιο που τους αποτρέπει από την υιοθέτηση ESG πολιτικών.

ΚΥΡΙΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ESG ΔΡΑΣΕΙΣ

(% ΜμΕ χωρίς ESG)

Στην πράξη: Πόσο θα μειωθεί η γραφειοκρατία για τις ΜμΕ;

Σύμφωνα με την «Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας» της ΕΕ, επιδιώκεται απλοποίηση διαδικασιών και μείωση γραφειοκρατικού βάρους των επιχειρήσεων (25% για τις επιχειρήσεις συνολικά και 35% για τις ΜμΕ). Ειδικά για το ESG, εκτιμάται εξοικονόμηση κόστους της τάξης των €6,3 δισ σε επίπεδο ΕΕ.

Αν θέλετε να διαβάσετε την πλήρη μελέτη, πατήστε [εδώ](#)

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη, μας βοηθά να βελτιώνουμε τη μελέτη «Επιχειρείν σήμερα», ώστε να είναι πιο κοντά στα ζητούμενά σας. Στείλτε μας την άποψή σας στο koutouzou.ath@nbg.gr

Η ομάδα Ανάλυσης της Επιχειρηματικότητας

Τζέση Βουμβάκη – *Deputy Chief Economist*

Αθανασία Κουτούζου - *Head of Entrepreneurship and Business Analysis*

Γεώργιος Σακκάς - *Economist*

Νίκη Κωνσταντοπούλου - *Economist*

Ιωάννης Κρόμπας - *Economist*

Θεόδωρος Γιούρας - *Economist*

Μιχαηλίδης Μάριος - *Data analyst*

Αφροδίτη Τζιοβάρια - *Data analyst*

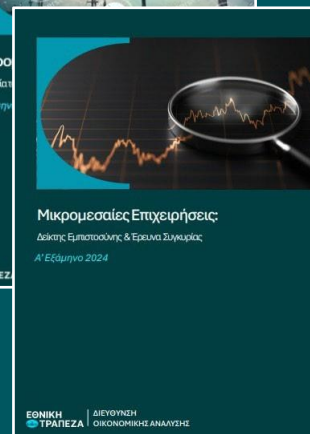
ΟΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Τάσεις του Επιχειρείν
μηνιαία έκδοση συγκυρίας

Δρόμοι περιφερειακής
ανάπτυξης

Μελέτες για ΜμΕ
εξαμηνιαία έρευνα

Sectoral reports
Structural, Green,
Digital

Disclaimer

Η παρούσα μελέτη καταρτίστηκε από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία εμποτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, και προορίζεται αποκλειστικά ως απλή αναφορά για την ενημέρωση έμπειρων και ειδικευμένων επενδυτών, οι οποίοι αναμένεται και θεωρούνται απολύτως ικανοί να λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις χωρίς να βασίζονται στο περιεχόμενο της έκθεσης, δηλαδή μόνον εφόσον πραγματοποιήσουν ίδια ανεξάρτητη έρευνα σε πηγές της επιλογής τους. Η παρούσα έκθεση δεν συνιστά επενδυτική έρευνα ούτε σύσταση για έρευνα, και ως τέτοια δεν καταρτίστηκε βάσει νομικών απαιτήσεων με σκοπό τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της επενδυτικής έρευνας. Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν συνιστούν παροχή επενδυτικών συμβουλών και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να θεωρηθούν σαν πρόταση ή προτροπή για αγορές ή πωλήσεις ή προώθηση προσφοράς ή προτροπής για αγορές ή πωλήσεις ή για συμμετοχή σε σύμβαση αναφορικά με κάθε χρεόγραφο, προϊόν, υπηρεσία ή επένδυση. Οι πληροφορίες ή οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν επαρκούν για να στηρίξουν μια επενδυτική απόφαση – και δεν συνιστούν δήλωση ή εγγύηση όσον αφορά τις μελλοντικές επιδόσεις οποιουδήποτε χρηματοπιστωτικού μέσου, πίστωσης, συναλλαγματικής ισοτιμίας ή άλλου μέτρου της αγοράς ή της οικονομίας. Οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί στο παρελθόν δεν αποτελούν αξιόπιστη ένδειξη μελλοντικών επιδόσεων.

Δηλώνεται δεόντως ότι τα επενδυτικά προϊόντα ενέχουν επενδυτικούς κινδύνους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται ο κίνδυνος απώλειας μέρους ή του συνόλου του επενδύόμενου κεφαλαίου. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και/ή τα συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα δεν φέρουν καμία απολύτως ευθύνη για τυχόν συνέπειες (συμπεριλαμβανομένης, ενδεικτικά, της άμεσης, έμμεσης ή επακόλουθης ζημίας, της απώλειας κέρδους, και άλλων απωλειών) που προκύπτουν από τυχόν εξάρτηση ή χρήση της παρούσας έκθεσης, και δεν αναλαμβάνουν καμία νομική υποχρέωση έναντι επενδυτή που θα λάβει άμεσα ή έμμεσα την παρούσα έκθεση. Η τελική επενδυτική απόφαση πρέπει να λαμβάνεται από τον επενδυτή, και την ευθύνη για την επένδυση πρέπει να αναλάβει ο επενδυτής.

Όποια στοιχεία έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα έκθεση, έχουν ληφθεί από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες, αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από ανεξάρτητο φορέα. Λόγω της πιθανότητας λάθους εκ μέρους αυτών των πηγών, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για την ακρίβεια, τον επίκαιρο χαρακτήρα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση υπόκεινται σε μεταβολές χωρίς προειδοποίηση, και δεν υφίσταται υποχρέωση επικαιροποίησης των πληροφοριών και των απόψεων που περιέχονται στην παρούσα έκθεση. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, οι συνδεδεμένες με αυτήν εταιρείες, οι εκπρόσωποί της, τα στελέχη της και/ή το προσωπικό της ή άλλα πρόσωπα που σχετίζονται με αυτήν, δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη ή υποχρέωση σε σχέση με την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκθεση, ή για οποιαδήποτε ζημία, εν γένει, που απορρέει από τυχόν χρήση της παρούσας έκθεσης, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών αποφάσεων που βασίστηκαν στην παρούσα έκθεση. Η παρούσα έκθεση δεν υποτίθεται ότι περιέχει όλες τις πληροφορίες που μπορεί να χρειάζεται ένας υποψήφιος επενδυτής. Οι αποδέκτες της παρούσας έκθεσης θα πρέπει να αξιολογούν σε ανεξάρτητη βάση τις ειδικές πληροφορίες και απόψεις που περιέχονται σε αυτήν, και να ζητούν τις συμβουλές των επαγγελματιών και οικονομικών συμβούλων της επιλογής τους σε σχέση με οποιοδήποτε επενδυτικό, οικονομικό, νομικό, επιχειρηματικό, φορολογικό, λογιστικό ή κανονιστικό ζήτημα, πριν προβούν σε οποιαδήποτε επένδυση ή πριν πραγματοποιήσουν οποιαδήποτε συναλλαγή σχετικά με πληροφορίες και απόψεις που πραγματεύεται η παρούσα έκθεση.

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. συνέταξε και δημοσίευσε την παρούσα έκθεση απολύτως ανεξάρτητα από οποιαδήποτε συνδεδεμένη με αυτήν εταιρεία και, ως εκ τούτου, όλες οι δεσμεύσεις, απόψεις, προβλέψεις, αξιολογήσεις ή ενδεικτικές τιμές που διατυπώνονται στις εν λόγω εκθέσεις μπορεί να διαφέρουν ουσιαστικά από τυχόν παρόμοιες εκθέσεις οι οποίες εκδίδονται από συνδεδεμένες εταιρείες, και μπορεί να βασίζονται σε διαφορετικές πηγές και μεθοδολογίες. Η παρούσα έκθεση δεν απευθύνεται σε, ούτε προορίζεται για, διανομή προς χρήση από πρόσωπα ή οντότητες που είναι πολίτες ή κάτοικοι ή έχουν έδρα σε οποιαδήποτε τοποθεσία, κράτος, χώρα ή άλλη δικαιοδοσία στην οποία η εν λόγω διανομή, δημοσίευση, διάθεση ή χρήση αντίκειται προς τους σχετικούς νόμους, κανονισμούς ή κανόνες. Η παρούσα έκθεση προστατεύεται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν επιτρέπεται η τροποποίηση, αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση ή μεταβίβασή της, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε οποιοδήποτε τρίτο μέρος, εν όλω ή εν μέρει, χωρίς προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Όλες οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση εκφράζουν με ακρίβεια τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη αποκλειστικά, όσον αφορά καθένα και όλα τα θέματα που καλύπτονται. Περαιτέρω, βεβαιώνεται ότι κανένα μέρος της αποζημίωσης του συντάκτη της έκθεσης δεν είχε, ούτε έχει, ούτε θα έχει άμεση ή έμμεση σχέση με τις συγκεκριμένες θέσεις ή τις απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση.

Η Τράπεζα Σήμερα